

dosarul nr. 2ra-851/2020

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (N. Arabadji)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (N. Budăi, V. Mihaila, I. Muruianu)

DECIZIE

22 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Mariana Pitic
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni împotriva Galinei Ciumac cu privire la încasarea datoriei, dobânzii comisionului, penalităților și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni și a fost menținută hotărârea din 15 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a ț ă

La 15 martie 2018 Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni a depus cerere de chemare în judecată împotriva Galinei Ciumac cu privire la încasarea datoriei, dobânzii comisionului, penalităților și a cheltuielilor de judecată.

În susținerea cererii de chemare în judecată a menționat că conform contractului de credit nr. 845-4233f din 17.02.2017 cu anexa nr. 1 (graficul de rambursare a creditului), BC „Energbank” SA a acordat persoanei fizice Ciumac Galina un credit în sumă totală de 30 000 de lei, cu termenul final de rambursare la data de 17.02.2020.

A indicat că debitorul Ciumac Galina nu-și onorează obligațiunile contractuale privind rambursarea creditului și altor plăți restante pentru utilizarea lui, fapt prin care încalcă flagrant condițiile contractului de credit.

A relevat că potrivit propunerii de tranșare a litigiului privind nerambursarea datoriei bancare nr.10/01-03/158 din 18.01.2018, creditorul a intervenit către debitor cu solicitarea executării benevole a plăților datorate, atenționând ultimul despre eventuala intentare a unei proceduri civile în instanța de judecată competentă privind recuperarea silită a sumelor revendicate, însă careva reacție din partea dînsului la reclamația formulată nu s-a manifestat.

A afirmat că în baza calculului datoriilor nerambursate efectuat de bancă la data de 29.10.2018, suma datoriilor acumulate de către debitor în baza contractului de credit nr. 845-4233f din 17.02.2017 cu Anexa nr.1 (graficul de rambursare) pe care le solicită prin prezenta acțiune, constituie: 33 990,95 de lei, compusă din: suma datoriei la credit – 23 743,25 de lei, suma datoriei la dobândă – 1552,48 de lei, comisionul pentru administrarea lunara a creditului: (0,35% - pct.3.2.4.) - 105 lei, penalitate: (0,2% - pct.6.1) – 3 190,22 de lei, penalitate: (0.1% - pct.6.2) – 5 400 de lei.

A invocat că debitorul Ciumac Galina a neglijat grav clauzele contractuale, fapt ce a creat pericolul de nerambursare a mijloacelor financiare contractate, totodată BC „Energbank” SA a apelat de nenumărate ori către debitor în vederea stingerii datoriei formate, însă cerințele înaintate nu au fost satisfăcute.

Prin hotărârea din 15 aprilie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată s-a admis parțial; s-a încasat de la Ciumac Galina în beneficiul BC „Energbank” SA suma de 23 743,25 de lei cu titlul de datorie la credit, suma de 1 552,48 de lei cu titlu de dobândă, suma de 105 lei - comision pentru administrare conform contractului de credit din 17.02.2017 și cheltuieli de judecată, inclusiv taxa de stat în mărime de 762,33 de lei, 172,40 de lei - pentru citare publică, iar în total suma de 26 335,46 de lei. În rest, acțiunea a fost respinsă.

La 26 aprilie 2019, reprezentantul BC „Energbank” SA, Iurii Vasilachi a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea cererii de apel și casarea parțială a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri privind încasarea penalităților în sumă de 8 590,22 de lei și a taxei de stat achitată integral la depunerea acțiunii în mărime de 1 019,73 de lei, precum și încasarea taxei de stat achitate la depunerea cererii de apel în sumă de 193,28 de lei.

Prin decizia din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni și a fost menținută hotărârea din 15 aprilie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

La 25 martie 2020 BC „Energbank” SA, prin intermediul oficiului poștal, a declarat recurs împotriva deciziei din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, la etapa primirii cererii de apel.

În motivarea recursului a indicat că cauza în ordine de apel a fost examinată în lipsa reprezentantului său, acesta nefiind legal citat despre data, ora și locul ședințelor de judecată, instanța de apel examinând în mod eronat cauza în procedură scrisă, contrar prevederilor art. 276³ alin. (4) Cod de procedură civilă, care prevede expres că prevederile capitolului XXI¹ „Procedura în cazul cererilor cu valoare redusă” sunt inaplicabile în cazul în care cauza civilă a fost examinată în ordine generală.

De asemenea, recurentul a indicat că nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele importante pentru justa soluționare a cauzei, concluziile instanței expuse în hotărâre fiind astfel în contradicție cu circumstanțele pricinii.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea

nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul denotă că Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa recurentului copia deciziei integrale, însă la materialele dosarului nu se regăsește dovada recepționării acesteia, din care considerente recursul declarat la data de 25 martie 2020 este în termen.

Studiind materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Înaintând cererea de chemare în judecată în ordine generală împotriva Galinei Ciumac, Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni a solicitat încasarea datoriei, dobânzii comisionului, penalităților și a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia admiterii parțiale a acțiunii, dispunând, încasarea de la Ciumac Galina în beneficiul BC „Energbank” SA a sumei de 23 743,25 de lei cu titlul de datorie la credit, sumei de 1 552,48 de lei cu titlu de dobândă, sumei de 105 lei - comision pentru administrare conform contractului de credit din 17.02.2017 și cheltuieli de judecată, inclusiv taxa de stat în mărime de 762,33 de lei, 172,40 de lei - pentru citare publică, iar în total suma de 26 335,46 de lei. În rest, acțiunea a fost respinsă.

Judecând pricina, instanța de apel, a respins apelul și a menținut hotărârea primei instanțe.

Examinând pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că instanța de apel, la examinarea apelului a aplicat eronat normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

În conformitate cu art. 376 alin. (1) CPC, dispozițiile de procedură privind judecarea pricinilor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sînt contrare dispozițiilor prezentului capitol.

Astfel, instanța de recurs remarcă că recurentul nu a avut parte de un proces echitabil, așa după cum este garantat de art. 6 CEDO, cauza fiind examinată în absența recurentului, care nu s-a prezentat la ședința de judecată din motive ce nu-i pot fi imputate și anume pentru faptul că nu a fost legal citat despre data, ora și locul ședințelor de judecată, instanța de apel examinând în mod eronat cauza în

procedură scrisă, contrar prevederilor art. 276³ alin. (4) Cod de procedură civilă, din care se deduce că prevederile capitolului XXI ¹ „Procedura în cazul cererilor cu valoare redusă” sunt inaplicabile în cazul în care cauza civilă a fost examinată în ordine generală.

În acest sens, instanța de recurs menționează că instanța de fond, acceptând spre examinare cererea de chemare în judecată depusă de BC „Energbank” SA împotriva Galinei Ciumac, prin încheierea din 16 martie 2018, a dispus examinarea acesteia în ordine generală, conform prevederilor art. 119 alin. (1), art. 168 alin. (2) –(4), 182¹-186, 269-270 CPC.

Totuși, ajungând la concluzia că prezenta acțiune cade sub incidența prevederilor art.276²- art.276⁴ al Codului de procedură civilă, fapt care nu implică obligația instanței de citare a părților, instanța de apel a examinat fondul nemijlocit al cauzei în procedură scrisă.

Ca urmare, instanța de apel la data de 21 noiembrie 2019, contrar prevederilor art. 185 CPC, a examinat cererea de apel fără citarea părților, încălcând flagrant procedura de examinare a apelului și astfel îngrădind nejustificat dreptul apelantului la un proces echitabil, motiv din care instanța de recurs consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată și cauza transmisă spre rejudecare în instanța de apel.

Or, potrivit jurisprudenței Curții Europene, instanțele naționale trebuie să depună eforturi rezonabile pentru a convoca părțile la o audiere (cauza Babunidze vs Rusia).

De altfel, procedând la analiza fondului cererii de apel formulată de recurentul-apelant fără citarea părților în procedură cu valoare redusă, instanța de apel l-a privat de șansa de a-și susține poziția în mod efectiv și dreptul la o cale de atac.

În acest context, instanța de recurs menționează principiul contradictorialității, reglementat de art. 26 alin. (2) Cod de procedură civilă, care presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

În același context, Curtea Europeană a statuat că principiul contradictorialității și principiul egalității armelor, care sunt strâns legate, constituie componente fundamentale ale conceptului de „audiere echitabilă” în sensul art. 6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, principii care se aplică și în sfera specifică de notificare a actelor juridice părților.

În cauza Grozescu vs Romania Curtea Europeană a menționat că părțile în proces trebuie să aibă posibilitatea să aprecieze și să comenteze relevanța concluziilor și argumentele părții adverse, iar lipsa dezbaterii în contradictoriu constituie o încălcare a procesului echitabil.

Astfel, Colegiul reiterează că în condițiile în care cauza a fost acceptată spre examinare în ordine generală de către prima instanță, prin urmare, este inaplicabilă

examinarea cauzei în instanța de apel în procedura scrisă, fapt acceptat eronat de către instanța de apel, cu efectul necitării părților în instanță, iar în dispozitivul deciziei emise a indicat că aceasta nu se supune recursului și este definitivă și irevocabilă.

În acest context, instanța de recurs remarcă că cauza civilă în speță a fost inițiată la 15 martie 2018 în baza cererii de chemare în judecată înaintată de BC „Energbank” SA.

Prin Legea nr. 17 din 05 aprilie 2018 (în vigoare din 01 iunie 2018) pentru modificarea și completarea unor acte legislative, inter alia, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, printre care se numără și un capitol nou cu privire la procedura în cazul cererilor cu valoare redusă. Examinarea cauzei în prima instanță a avut loc în procedură contencioasă generală și a fost finalizată prin emiterea hotărârii din 15 aprilie 2019.

În urma modificărilor introduse prin legea menționată supra, căile de atac în procedura examinării acțiunilor cu valoare redusă au fost limitate, deciziile instanței de apel, fiind definitive și irevocabile de la pronunțare.

În corespundere cu prevederile art. 3 alin. (3) al Codului de procedură civilă, legea procedurală civilă care impune obligații noi, anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare nu are putere retroactivă.

Colegiul lărgit atestă că instanța de apel prin modificarea procedurii de examinare a cauzei din cea generală în cea scrisă, a încălcat prevederile art. 3 alin. (3) al Codului de procedură civilă, a acordat unei legi noi restrictive de drepturi o putere retroactivă, fapt prin care a anihilat dreptul la apărare al BC „Energbank” SA împotriva unei soluții defavorabile ei. De fapt, în speță, examinarea fondului cauzei a avut loc doar într-o instanță, în cea de apel, părțile în mod nejustificat fiind lipsite de oricare cale de atac.

Articolul 6 al Convenției nu pretinde ca statele să creeze curți de apel și recurs. Cu toate acestea, în cazul în care un astfel de sistem a fost instituit, acesta se va aplica atât timp cât procedura internă acordă reclamantului un recurs juridic accesibil în fața unei instanțe naționale superioare (cauza *Chatellier vs. Franța*, hotărâre din 31 martie 2011, §§34- 43).

Așadar, reiterând cele expuse supra, Colegiul lărgit menționează că prin decizia din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău recurentului BC „Energbank” SA i-a fost încălcat dreptul de acces la o instanță prevăzut de art. 6 combinat cu art. 13 al Convenției.

Distinct de cele mai sus arătate și în prezenta erorilor procedurale ale instanței de apel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni.

Se casează decizia din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni împotriva Galinei Ciumac cu privire la încasarea datoriei, dobânzii comisionului, penalităților și a cheltuielilor de judecată, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru